

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravištvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Imenitni spomini.

(Konec.)

Sedaj pa je pretila velika nevarnost c. kr. vojski. Veliki vodja Turkov je prestopil Dravo in pripeljal s seboj kacic 80.000 mož. Samo nekaj ur hoda je še imel do Bude. Ces. vojska štela je v vsem še samo čez 20.000 mož. Kar je bilo pa še hujše, turški vodja se je postavil ces. vojski nasproti, a ni se spustil v bitko. Hotel je našo vojsko pripraviti v to, da bi se mu udala.

Janičari, t. j. vojaki, ki so jih Turki iz kršč. ujetnikov prenaresili v svoje najsiromušje vojake, bili so, kacic 2000 na število, hoteli priti trdnjavi na pomoč, toda zalotili so jih naši in le mala peščica, 300 junakov je prodrlo še v Budo, vse druge pa so postreljali. Tako je bilo do 13. dne avgusta meseca. Več pa tudi naša vojska ta čas ni storila.

Še le dne 29. avgusta se je ces. vojski na bolje obrnilo. Tega dne so dobili pomoč 10.000 vojakov, ki jih ji je grof Schürfenberg pripeljal. Sedaj pa je vojvoda Lorenski lotil se dela ter je ukazal, naj vojaki primejo za bajonete, ko bi ne mogli drugače trdnjave dobiti v svoje roke.

Naskok se je odmeril za dne 8. septembra. Da bi se Turki udali sami, o tem ni bilo misli. Tedaj pa je vojvoda Lorenski v resnici, toda še le zvečer ob šestih, dal povelje, da se začne naskok na trdnjavo. Prvi je stopil na ozidje nek Madjar, toda zmage ni učakal. Turška krogla mu je izpihnila luč življenja. Z njim pa je tudi veliko drugih, naših in turških mož padlo. Pravi se, da jih je v oni noči več, kakor 4000 padlo.

Ali ko je jutro napočilo, bila je Buda v rokah naše vojske. Lehko si mislimo, koliko veselje je bilo, ko se je v glavni cerkvi zapelo „Te Deum“ še isto jutro. V rokah Turkov je bila do onih mal Buda celih 145 let.

Turki so pobegnili izpred Bude, naši pa

so se veselili lepe zmage. Kapucin Marko d'Aviano je hitro poročil cesarju Leopoldu, da je ces. vojska zmagala. Več pa tudi ni bilo treba. Glas o veseli zmagi se je naglo raznesel po celem cesarstvu. Veselje je bilo veliko, splošno.

Dolgo pa tudi potlej ni trpelo, da so Turki izgubili še druga mesta, ki so jih bili dotlej imeli. Marko d'Aviano je mislil že tisto krat, naj bi jo ces. vojska kar nad Carjigrad udrila. Toda to se ni izgodilo, ali nekaj so Madjari dosegli — to, da so Jožefa, sina cesarja Leopolda, kronali za kralja Ogrov. Bil je tedaj še le v 9. letu svoje dobe.

Toliko iz stare izgodovine in kaj še naj rečemo sedaj o novi izgodovini, t. j. o tem, kako da so uni teden v Budi obhajali 200letni spomin te zmage?

Kar se tiče cerkve, vršilo se je celo praznovanje veličastno, dostojno, katoliško. Sv. Oče Leon XIII poslali so posebno pismo do ogerskih škofov ter so čuda lepo razložili v njem, kaj ta spomin pomenja za ogerske, za avstrijske in v obče za krščanske dežele. Prvi škof ogerskih dežel, kardinal Simor, je imel v pričo vseh ogerskih škofov in tisočev ljudstva slovesno sv. opravilo v zahvalo za imenitno zmago ter jo je v lepih in domoljubnih besedah potlej slavil na leci.

Utis njegovih besed je bil bojda velik na poslušalce in v najlepšem redu so potlej tudi odkrili spominjsko ploščo na Ferdinandovem trgu. Dotlej je bilo vse prav in človek je lahko Boga hvalil, da so tako lepo slavili zmago krščanskih junakov nad turško silo.

Zaslužili so le-ti junaki to brez vprašanja in dobro je, da se taka dela slavé v naših časih, v katerih je pravo domoljubje že le bolj na redko sejano. Na čast tujim in domačim velikašem je bil isti den ob 5. uri popoldne še slovesni obed. Lehko vemo, da govorov pri njem ni manjkalo. To je sedaj že taka navada. Nič ni to slabo; ako se vršé taki govori prav,

primerni slavnosti pa tudi času, v katerem se godé, priraste iz njih lahko veliko koristi.

O govorih, ki so se vršili tokrat v Budi, pa ne vedó ljudje, ki so jih slišali, veliko, vsaj taci reči ne, ki bi kazale pravo, avstrijsko domoljubje. Madjari so pač sebi peli hvalo, prezrli pa so druga ljudstva, tista, katerih možje so bili more biti več pomagali ces. vojski do zmage, kakor Madjari sami.

Mi sicer ne vemo, toda nismo brali, da bi se bil kateri govornik slovanskih ljudstev spomnil. To ni bilo lepo in ne bo dobrega sadu za Madjare rodilo. Na vse zadnje in le bolj memogredé se je nekdo Hrvatov spomnil, vseh drugih pa nihče in je torej blizu tako, kakor bi jih sedaj, pa tudi tedaj ne bilo v vrstah ces. kr. armade.

Izgodovina, pa tudi celo lice, kakor ga ima sedaj avstrijsko cesarstvo in tedaj tudi naša vojska, kaže se nam celo drugače. Ves spomin, če je tudi bil sijajno znamenje moči naše vojske, Madjarom po takem ne bode rodil slave.

Priložnost za to so imeli lepo, a niso je porabili, poslej bodo pa jo težko še kedaj več imeli.

Kmetijstvo, s čém ali kako mu pomoči?

Iz Št. Rja v slov. Goricah.

Uzroke in stroške, pod katerimi kmečki stan očitno hira in pojema, opisali smo in pregledali v zadnjem članku. Na tisoče kmetij so ugonobili ti uzroki in stroški in dotični lastniki so morali s trebihom za kruhom. Zadnjič smo rekli, da so bile več let sem slabe letine. Kmet, ako je hotel izhajati, moral je vzeti denarja na posodo in od tega plačevati visoke obresti.

Ali slabe letine so bile in bodo, enako so trpeli naši dedje, vendar pa niso propali, ter so prepustili v dobrem stanu posestva svojim sinovom. Kako neki je bilo to mogoče? Odgovor je lahek. Bili so dobri, skromni in varčni gospodarji.

To so bili naši dedje in pradedje, a mi smo suknja na robe, hromemu je treba dati palice v roke. Pogledimo torej, s čém ali kako bi se dalo pomagati vsaj nekoliko kmečkemu stanu? Tudi kmečki stan potrebuje podpore, palice; in ta palica ali podpora, katera naj se podade propadajočemu kmetijstvu v roke, naj bode zakon. On ga mora vzeti v svojo zaščito in obrambo.

In takšen zakon ali postava naj bi v prvi vrsti bil namenjen zoper svobodno zadolževanje in razkosovanje posestev. V drugih deželah, kakor je bilo čitati po časnikih, so to napako že davno izprevideli in proti temu sklenili modrih zakonov. Tudi naše ministerstvo je izprevidelo in izpoznalo, da tako dalje ne sme iti, nujna potreba je, da se kmečkemu stanu na

pomoč pride, da se ohrani in zabrani nadalnje svobodno zadolževanje in razkosovanje zemljišč, kajti ako bode se še nadalje tako ravnalo, v malih letih ne bode nijene proste kmetije več, vse bode le raztrgano in razkosano in namesto kmetov bodo sami bajtarji.

Tako naredbo ali postavo, da se kmetija, na kateri more živeti jedna rodbina, ne bode smela razkosovati, namisli slavna dunajska vlada predložiti državnemu zboru.

Pa kedaj? Kedaj se to zgodi, smemo upati, da vlada s tem ne pride le na pomoč propadajočemu kmečkemu stanu, temveč napravi še trdna tla, na katerih postane močen steber slovenskemu narodu in Avstriji.

Prvi zdatni jez zoper propad kmetijstva bila bi tedaj goraj omenjena postava, katero naj bi naši konservativni poslanci, čem prej mogoče, v državnem zboru od vlade tirjali. Skrajni čas je.

V zadnjem članku je bilo rečeno, da kmetom nalagajo velik davek tudi posli. Pa tudi v tem bi se dalo pomoči s postavo. Sklenila naj bi se postava, in v postavi naj bi se določilo število let, do določenega časa smel bi tedaj tisti, kateri se med svet poda, na ptujem živeti, kateri pa bi živel čez določeno število let na ptujem na primer: v mestu, fabrikah ali v drugih občinah na deželi, naj bi bila dotična občina, mesto ali fabrika po taki postavi zavezana na starost dotičnega človeka obdržati v oskrbovanju in tudi do smrti za-nj skrbeti.

Iz slovenskih goric sili veliko mladih ljudi vsako leto na Nemško in to iz večih uzrokov, najbolj pa pravijo: Tam dobimo velike „lone“. Iz tega pa tudi pridejo žalostni nasledki. Ve liko slovenskih deklet vrne se čez nekaj let kot matere nazaj, drugi se oženijo in omožijo po Nemškem ter si kje v kaki vasi ali trgu najmejo hišo v najem.

Dokler je mož zdrav, vedó dotični prebivalci njegovo moč dobro porabiti, ali kadar se ponesreči, zbolí ali celo umrje, tedaj kmalu pišejo občini, katerej dotičnik pripada, da naj občina vzame udovo s toliko in toliko otroci v svojo skrb. Otroci se razdelé med kmete v obini, žena pa more biti je za bolenišnico ali za sirotišnico. In vse to pride na rame ubogemu kmetu. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Kedaj naj se žrebeta odstavlja.

(Konec.)

Žrebe po odstavljenju. Za odstavljenjo žrebe je treba, kolikor mogoče, zelo skrbeti. Znano je, da doseže konj prvo leto dve tretjini svoje rasti. Zato je to čas k razvijanju živali najiminitnejši. Kostí dorastejo, mi-